

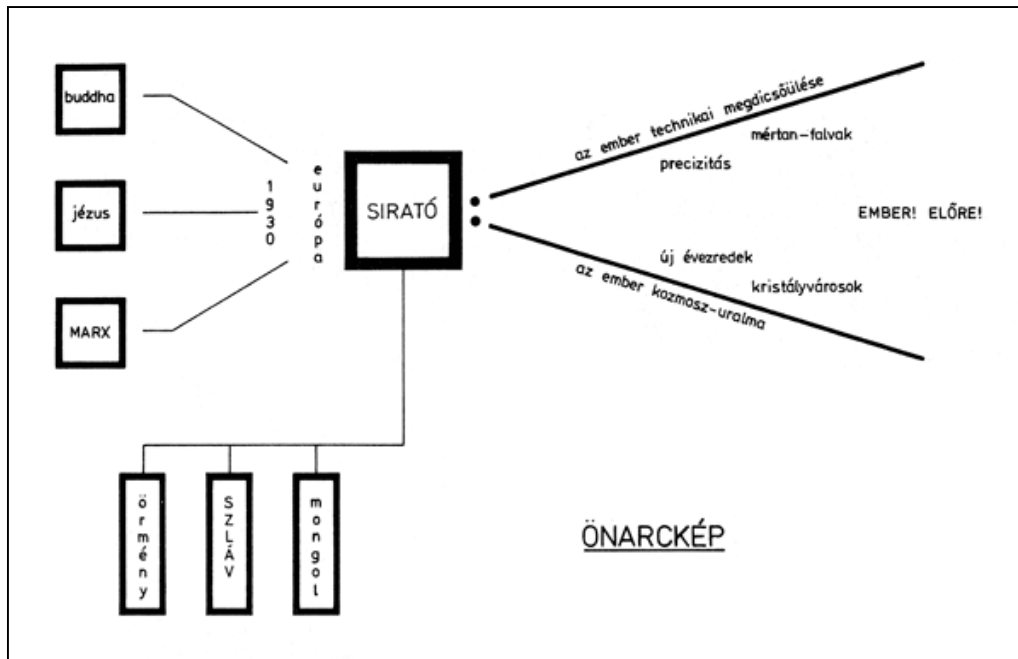
Mi az e-könyv? Az e-book történet száz éve már elkezdődött

„Igazság vagy gyönyörködés?“, „Mit tanulhat egy bölcsész az országúti kerékpársportból“, „Bölcsészet az informatikában” – ilyen és hasonló címek jellemzik az *ELTE Bölcsészettudományi Karának* kiszámíthatóan nagy érdeklődéssel várt konferenciáját. A meeting pontos elnevezése: *Dialógus*, időpontja: 2015. márc. 12–13.

„E-book előzmények az offline világból: az avantgarde művészetek könyvmegújítási kísérletei és a mai e-könyv kultúra kapcsolódási pontjai” címmel tart előadást *Kerekes Pál* a rendezvény első napján, délelőtt. A prezentáció azt idézi fel, hogy a nyomtatott könyv korszakában is jelentkeztek már olyan alkotók, akik a maihoz hasonló könyvtörekvéseket próbáltak megvalósítani. Természetesen még számítógép nélkül, de mégis, már az információs technológiával rokonítható módon.

Még nem volt e-könyv, de a hypertext térhódítása első pillanataiban, a webes olvasás kezdetén is az elemzők hamar felismerték: az elágazásokkal, linkekkel kreált szöveg nem előzmény nélküli. David Bolter – Michael Joyce: *Hypertext and Creative Writing* esszéjében olvasható: *A szöveg lineáris szerkezetének lebontása, azaz a hipertext-szerű mű-konstrukció tulajdonképpen a XIX. század végéhez köthető kísérleti irodalom tradíciójához tartozik: a szürrealizmushoz, lettrizmushoz, dadaizmushoz, képvess-alkotásokhoz.*

Eredetiben:...by disrupting the stability of the text, interactive fiction belongs in the tradition of experimental literature (if I may use this oxymoron) that has marked the twentieth century — the era of modernism, futurism, Dada, surrealism, letterism, the nouveau roman, concrete poetry, and other movements of greater or lesser influence.

1. ábra Egy síkvers példa. Sirató Károly: Önarckép

A felsorolt izmusokhoz kapcsolódnak magyar kezdeményezésű irányzatok is. *Sirató Károly** glogoizmusa, dimenzionizmusa (kiáltványát a kor nagy művészei írták alá világszerte) egy teljesen mai hangzású megállapítást is tesz 1928-ban: "A *glogoizmusnak tömegekhez szóló előadási formája a villanyvers.*" Természetesen nem képernyőn olvasható irodalmi művekre gondolt, hanem a nagyvárosi neon transzparensen, fényreklámokon tolakodó szövegekre.

„Palatáblák katakombáiban születik a Papírember” – írja Sirató Károly. Az avantgard magát a nyomtatott könyvet is enyészetre küldte volna (Marinetti: Romboljátok le a múzeumokat, könyvtárakat!). Megmaradt-e továbbhasználható örökség az avantgard egykori lázadásából? Erre a kérdésre

keres válaszokat Kerekes Pál előadása a Dialógus konferencián.

Az e-könyv és az avantgard kapcsolatáról:
Kerekes Pál – Kiszl Péter: E-book krónika: fejezetek az elektronikus könyv történetéből. *Korunk*, 2014. október.

---

* Sirató Károlyt többnyire Tamkó Sirató Károly néven ismerjük, mint gyerekvers szerzőt, fordítót. A húszas-harmincas években még Sirató Károlyként adta ki könyveit, a kiáltványait is így írta alá.

/Forrás: <http://konyvkonnektor.hu/?p=4652/>

(F. Iné)